

marum, quem in illis cupiebat accendere; nam ita frequens de ea re sermonem instituit, ut satis innotescat, quantum illi curae esset, ut eadem semper illis versaretur ob oculos. Hac de causa noluit aliquem certis locis aut domibus, vel provinciis inhaerere, ut praesto esset ad illuc transmigrandum, quo illos major Dei gloria evocaret: *sub quacumque mundi plaga, quemadmodum habetur in Regulis, Mirum! decem homines in hujus Societatis ortu, ad Spiritu S. Ignatii, eodemque zelo succendi, totum terrarum orbem lustantem suscipiunt.* Admittit habere ex Germania haesim ex terminare; Javay conatur schismata extinguere in Anglia, & regnum illud Ecclesiae restituere; Lincey & Salmonon quatuor Doctores, ac Theologi Summi Pontificis Tridentino interfecti Concilio: S. Franciscus Xavierius ille solus omnes Orientis plagas percurrit, ac intra decennium plura quaedam decies centenas hominum milia baptizat. Alii fatigant pietatem, & frequentem Sacramentorum usum restituere in Italia, Gallia, Hispania, & Europa univ[er]sa: haec autem omnia facientissimo S. Ignatii Concilio, qui annis quinquem, quibus praesentis Societatis, vidit Ordinem suum per omnes provincias in ultra centena domos effusum, praesertim populos Jesu Christo acquisitos opera filiorum suorum, quam insecti corruptique fuerant a Luthero, & Calvino sacali unius spatio, ex quo haesim eorum tamquam contagiosa lues inter fideles se effudit. Hac de causa S. Ignatius omnia amplexus est generis officiorum, ex quibus uberius hauriri possent fructus ad salutem animarum. In quibusdam Ordinibus, ex S. Thomae animadversione, munera circumscripta suis finibus sunt; auferuntur quoque habent terminos, & Superior nequit illis quidem adhaerere, quia ultra suam potestatem egrediatur. Sed in Sancti hujus Institutio Societate, superior subdito suo quodcumque voluerit officium potest committere, praecipere eadem quodlibet peccatum non est, et quae potentissimas imponere, quae nullissimas judicaverit. Ceterum Missiones unam constituent ordinem; & Christiana alteram alium Capivivum Redemptio; In quorum cura rursus aliam; sed juxta Sancti Ignatii institutiones, Societatis sua Praesbyter Missionibus vacare debet, tradere pariter Catechismum, militibus terra marique ferre operam, agrorum in Xenochoriis invigilare, terra lue laborantibus delirare, cum capivivis se committere, permancere cum remigibus, ut quoque modo miserorum ac derelictorum horum saluti prospiciat. Praetertitima universi creatura non nisi caritatis habent fines; Angelorum alii elementorum conservatio, alii rationalibus creaturis praesent, & omnia ministeria sua ad majorem Dei referunt gloriam: Sed o miram latitudinem cordis Ignatii! Zelus illius omnia officiorum munera amplectitur, quin ulli parcat labori, ut animas ad optatum finem perducatur. Fugit amplissimas dignitates, omnibusque eorum laboribus se subicit. Totum Societatis Corpus, & privatus quilibet secundum eadem consilia, eundemque Spiritum operatur. *P. Novot Med. in S. Ignatium.*

Natus est in terris locus adeo parum notus, ad quem S. Ignatius curas suas non extendit. Spiritus illius est ubique; caritas sua inflammat omnia; cor laum abysus est, ubi mundus atomus esse videtur. Sancti hujus hominis zelus ad omnes se aetates extendit, aequae ad conditiones omnes, nulla dempta. Considerate puerum in utero matris suae tamquam fructum inhaerentem arbori, a quo suscipitur. S. Ignatius curam gerit haesim illius, & innumera operatur miracula, ut salvet matrem & filium, nudum & arborem simul. Illum in infantia respicit, & Ignatius videlicet Angelus est, qui illum vitam Cali docet, ac primis doctrinis Christianae rudimentis imbuit per amplissimum Caritatis officium, quod in Societate sua recensitis vitiis habet voluit argumentum. Illum in ipso juvenutis flore cogitavit; Sanctus Ignatius studiorum illius curam habet; & si scholas aperit, veluti publicos fontes, ubi humane hauriri valeant scientiae, hinc ut illa per sacra emanent ora, christianae fiant, & divinae. In aetate maturiori eundem perpendit S. Ignatius illius suscipit directionem, neque curam abiecit anima illius, nisi eam in Caelum inveniit. Nullam rationem habet conditionis, quia in omnibus statibus quilibet salvari potest; nobiliter a piebejo non fecerit; quoniam Salvatoris crucis nostram constituit nobilitatem, eique virtus nostram magnitudinem. Nullo habet in discrimine animas, omnes enim sunt ejusdem speciei, & omnes eodem pretio redemptae: Obiit Nolocomia, ut per corporum solatia animarum laetum faciliorem exhiberet. Carceres invisit, ut peccatorum vincula infringat; reis supplicio afficiendis adiat, ut in laqueis parabulum in Paradisi scalam convertat; & quasi non satis esset illi saluti virorum contulerit, mortuos resuscitavit, ut illis peccata confiteri, & inferni poenas evitandi spatium obtineret. *Idem.*

Voluit Ignatius semet in omnes locos partiti, ubi erant animae Iesu Christo acquirende: saltem semet ipsum multipliciter contenti Societatem instituit Apoliticorum virorum, qui esse debebat in omni Caritatis ejusdem loci, vel successores. Jam pridem constituta est Ecclesia a cellitate, facili relaxationem, omnium statuum corruptionem, haesim orientis progressus. Nulla ferre interfectio est a pietate, nulli disciplina. Veritatem populi in crassa divina legis ignorantia, & in flagitioz viae nequitia. Sacerdotium in opprobrium versum erat, & mundus non ultra feceramus immittebat; a ministris seclere, statum Ecclesiam con-

Extensio vel immensitas rei S. Ignatii, qui ad personas, in aetate, conditiones omnes se extendit.

In Societate institutione scilicet suam operavit.

temnebat. Mala urgebant, neque erat, qui medicinam afferret. Pastores tamquam excuria in utramque ferrentes autem greges suos deserebant; Antiqui Regulares Ordines, quorum vita plerumque in solitudine ac silentio sita erat, vel Monasticis regulis, & observantiis abditis, omnino animarum salutem vacare non poterant. Ignatius a Deo suscitatus, ut nocenti Ecclesiae ferret operam, ut eadem hac in re solationem praestaret, homines elegit, qui Dei gloriam possent promovere laboribus, precibus, doctrinis, & exemplis, paratos ad requiem, honorem, vitamque ipsam pro Salvatore sacrificandam; qui nihil turpe, & abjectum, vel arduum in Ecclesiasticis rati ministeriis, omnibusque suis abundantissimis dignitatibus, nullum in hac via laborem recusarent, nullumque in altera praemium prederolentur. *Fleebit.*

Nullum unquam tempus fuit mundo Christiano lucuosius, quam saeculum nuper elapsum, & Jesu Christi Regnum nunquam magis divitum fuit. Hoc nobis, & ad hanc quoque diem Christianitate, luxuraverunt ingenia vana, & partium studio, quae nos ferendo, veteres errores inflantur, sub reformationis pietate Ecclesiam cupientes evterere, & in opinioniones suas abeundo, ac ubi intererat sua iterum in unum coeundo, omnia caritatis vincula infringendo, & obedientiam jugum excutiendo, obtendunt, quid facere valeant homines, cum Deus illos caritate percillit, & cum errori adiacent nequitiam, & Religioni apostasiam. Ecclesiae traditio, sanctitas Sacramentorum, fumorum Pontificum auctoritas fuerunt secessionis eorum argumenta. Nulla adeo sancta veritas, quae non ab aliqua haesim pereretur, neque scita illa tam impia, quae plurimos non invenit sectatores. Regna integra in hos errores incidunt; tenebrae brevi in omnem ferme terram sese effuderunt, & docuit experientia, quod facile sit spiritum eorum corrumpere, quorum cor jam corruptum est, & a motum pravitate ad fidei, doctrinaeque corruptionem transire. Dixit, Domine, & certissima sunt verba tua, Ecclesiam tuam super inconcussa fundamenta constitutam esse, & nunquam futuram ad partem inferi adversus illam prevalentem. *(Matth. 16.)* Providentia, quae incedens invigilat, & ea haesim praesidia, quae humana prudentia non praevidet, ut publicis hinc necessitatibus iret obviam, Ignatium suscitavit, tanquam Eldram illum ad legem inaurandam, vel tamquam novum Machabaeum ad ruinam Templi zelo, & constantia sua retarciendas. Neque parvis hinc calum fuisse merita fortium, quod cum Lutherus doctabat, & palam afferbat errorem suum, tum Ignatius de Deo devoverat. Alter licentiam praedicabat, alter penitentiam amplectebatur; alter scribens contra Vota, & Consiha Evangelica prope infinito Apostolatum numero janam aperiebat; alter scribens sua Spiritus exercitia totus in eo erat, ut & antiquos ordines frequentaret, & novum constituit. *Fleebit.*

Pauci sunt Sancti, qui majora ad Dei gloriam susceperint; Pauci qui pietas, eaque generosus sustinuerint persecutiones. Vix S. Ignatius mansuetudinis ad salutem proximi procurandam, cum statim persecutores nactus est, & parum abfuit, quo minus animam exhalaret Barabaeo; eo quod scandalum publicum prohiberet. Flagitio homines ter, vel quater vix illius fuerit inuenerit interire: Haereticos omnes inter necium illi bellum indixerunt eo usque, ut Melancthon indignis illi Lutheri discipulis Germaniae Principes sollicitate ad arma, ut illum cum universa illius Societate exterminaret, & dicere possint, illum expertum fuisse, non secus ac Propheta, quid valeret odium, & furor inimicorum Dei sui, cum ille magis magisque gloriam ejus tueri, atque proterre combatat. Reminiscimur adhuc, magne vix, se servissimum periculum fuisse calumnias: te positum fuisse in contradictionem Principum terre; ceteras, favillimisque carceres non valuisse fortitudinem tuam frangere; totum infernum insurrexisse adversum te, & te non fuisse perterritum. Sed opere pretium est redicare memoriam illorum, qui seculum historicum persecutionum Sancti hujus vix ad tuac accidisse cum Deus te magis propitium praedixit consiliis, quo Ignatius de promovenda Dei gloria doctabat, & sicut Ecclesia nunquam florentior fuit, quam cum persecutionum impetu fuit agitata; Ignatium, eique fides nunquam majori nisa ad Dei gloriam laboravit, quam cum maximis persecutionibus agitarentur. *Audis Sermonem in omnia argumenta.*

Magnus hic sanctus temperarbitratus est passiones, & persecutiones, ex quibus aeterna sapientia novit semper maximam gloriam suam argumentum haurire, ex quo voluit Crucem heri salutis humane instrumentum, medium esse praesentium ad votorum suorum summam obtinendum. Hoc quidem medium, Apollonio telite, Judaeis quidem scandalum fuit, gentibus autem salutis: sed hic idem Apollonio asserit Dei potentiam, & sapientiam potissimum enastisse, quoniam gloriam suam novit reparare per id, quod humane sapientiae maxime videtur oppositum, quo hominum contradictiones tamquam maximum votis suis obicem intueatur. Ita Ignatius noster injuria Societatem suam a J. C. nomine appellasset, & ipse illius non legisset vestigia, si proposita fidei sententia illud ipsum sequenti consilium, immunes fuisset a passionibus, & persecutionibus. Quapropter ille has tamquam tantissimum habuit viam promovendi gloriam Dei, ex quo Salvatore Crucem bajulus apparuit illi Romam proficiscenti, ut Ordo suus a Summo Pontifice probaretur, eique pollicetur esse ius ad illi ac Sociis eius: Roma propitius. Contradictio.

Deplorabile factum, in quo erat Christianitas, misit ad Deum suscitavit Ignatium obicemque contrarios haereticos & inauditioni victoriam.

Persecutiones quas S. Ignatius ejusque discipuli sustulerunt.

Ejusdem argumenti continuatione.

S. Ignatius semper sepe persequitur, quoniam certissimum quod vix ad operatum suum pervenit.

ditiones, & crucis respexit tamquam certissimum omen suscepti laboris sui, perinde ac circum gloriosissimum vexillum illud descripta vidisset verba, quae olim magnus, & religiosus Imperator Constantinus inquitus est: *In hoc signo vinces.* Omnes persecutiones, quibus premebatur, & eius fortitudinem commendabat, & ipem solabant. *Idem.*

Non loquitur de ferventibus Ignatii predicationibus, neque de mirabilibus fructibus, quos peperere, neque de agromantiam cura ad eorum animas potius curandas, quam corpora, neque de molestis itineribus modo susceptis ut profugo ferret operam, quem secundum rigida iustitiae leges persequi potuisset; modo ut sancta inviseret loca, & Domini sui gloriam repararet, ubi adeo contumelia fuerat conquinata, & quotidie conquinabatur: modo ut lustraret vicios, & oppida, & ubique bonum Jesu Christi odorem effunderet. Nihil afferam de Sanctis operibus quo instituit, de domibus quas extruxit ponentia consecrandis, reminiscens Salvatorem suum nequaquam ab regni caelestis aditu prohibuisse perditas mulieres, & has post in recessu suo tantum glorie conferre Deo, quantum in fornicibus inulterum eidem ignominia. Haec & alia plurima isti ipsius argumenta praeterego; singula enim persequi infiniti operis est. Fingite vobis Ignatium cogentem discipulos, ubique sua iusta partem, quocumque mittentem cooperatores: zeli sui in Germaniam, Galliam, Italiam, Hispaniam, Lusitaniam, Hiberniam; Indiam primo ipse instituit Societatis aem. Fingite vobis illam Romae domum instituentem pro Cathecumenis, duo pro Orphanis nolocomia, duo recessus pro mulieribus, quae secesserant a vix suis, & pro Virginibus, quae necessitas in gravissima flagitia inducere poterat. Nulla ars est, quam intentant relinquit; nullus lapsus, quem lacrimis non profusa; nulla infidelitas, quam praevterere non conetur; nulla occasio proptia, quam non avidissime utatur; nullum bonum opus, cui non admoveat manum; nulli excedenda admotio, quam mihi faciat; nulla adhibenda correctio, quam non adhibeat; nullam corporalem, vel spirituale usque misericordiam, quod non exequatur. *P. Bourdieu, & Elogia Historica.*

Ut aliquam vobis aliam ideam generatim de Ignatii consiliis, ac mediis, quibus usus est ad illa exsequenda; & instituenda hoc in loco esse hypotyposi deplorabilis itatus, ad quem redacta erat Ecclesia universa, quae, ut loquitur Paulus III. in Bulla convectionis Tridentini Concilii, obruta, & quasi oppressa erat sub malorum suorum multitudine, & mox ostendenda medicina, quam insignis hic Sanctus curis, laboribusque suis attulit. Lutherus ad rebellandum eie Germaniam univ[er]sam; erumpit Aeglia in schisma periculosissimum, quod auctor illius erat Princeps, qui antea scilicet suis Religionis fidem propagaverat; Galia incipit sequi haesim Galvini, & ubique non videntur nisi infirma vestigia antiqui zeli, quo olim Pastores excitabantur ad ministerii sui sanctitatem sustinendam. Clerus in iis immerfus est malis, quae universalis haec perurbationis causam, atque ansam tribuunt. Ordines Regulares vel frigerunt, vel pares non sunt propter fortitudinem, ac vivendi rationem, operam ferendo, ac sepe obijciendo fuerunt exauditioni toto haesim, quae tunc reverentiam. Quodnam vultum satis validum ad torrentem hunc inhiendum? ubi inveniri potest tot malis medicina? quomodo tot malorum fons exauritur? Alter necessarius erat Moyse, ut populus educeret de captivitate; Josue domus Dei, qui tamquam Elias, se decem contra vitium steterunt. Homo hic fuit S. Ignatius, in quo collegit Deus Israel, & Ecclesiam a fundamentis qualastam fulciet. *Audis Sermonem in omnia argumenta.*

Si aliquod videre cupis specimen victoriarum, quas S. Ignatius reituit, considerandum est, eo tempore, quo sex, vel septem Haereticarum dilaniarunt Ecclesiam, singuli seorsim; sanctum hunc illum ruitum, & per se, & per suos fuisse, & etiam circum undique fines usque protendisse. Lutherus auferit Germaniae partem, Pomeraniam, Sveciam, Daniam, Norvegia; Ignatius acquirit Japoniam, & omnia fere Orientis maria tetra lae inficit aliquot Galliae oppida, & finitimas aliquot provincias; Ignatius vero immittit filios suos in Brasiliam, & aliam Americae partem. Anglia, & alia nonnulla regiones Europae ab Ecclesia desecantur; & Ignatius in Africa, & Asia Ecclesiae fines extendit, ita ut ad experimendum pacis felicem laborem Sancti hujus exitum dicenda sint haec duo solum verba olim de primo Christiano Imperatore dicta: *reterem Romanam tenuit, & novam servavit.* Ignatius Romanam tenebat, & novam servavit. Ignatius Romanam tenebat, & novam servavit, ut ipsum novissimum horum saeculorum Haereticis obijceret, non secus ac olim suscitaverat Cyrillos, Athanasios, Augustinos ad haereticos eorum temporum retellendos. Sed idem Ignatius quodammodo novam condidit Romam novas ubique terrarum Ecclesias instituit.

Magnam sancti hujus Viri zelum cogitantes, nonne vere dicere possemus ipsum collegisse & in corde suo omnium hominum animas congregasse, quod de aliquoquam Apollonio vix dictum fuit: *Collegit in uno corde suo animas singulorum, vel quid de alio Salvianus ait; quem vocat Salvati generis humani procuratorem.* *(Petrus Claverius.)* Hic lan-

gus Vir omnes tollit abusus, illic omnia radicibus vitia convellit; huc invenit sexcenta pietatis exercitia, quae adhuc in Italia servantur, alibi sexcentas pravas consuetudines evertit. Est tamquam anima, quae movet omnia, spiritus, qui animat omnia, & omnia in statu conservat. Nulla est caritatis actio, cujus sit expers; nulla occasio glorificandi Deum, quam non arripit; nullum pietatis opus, cui non interfit, & cujus praecipuus auctor non sit; & donec Romae moratur tamquam in centro orbis Christiani, virtutem suam in omnem terram ambitum effundit. Sed quidquid agat, ut glorificet Deum, & quemcumque effectum sui labores fortiantur; hoc nihil est ubi conseratur cum immanitate sui zeli, & cum iis, quae haesim desiderat. Videbatur aliquando in orationum suarum fervore oculis in calum haerentibus, expansis brachiis, ignis facies voces emittere lacrimis, & suspiriis intercessis. O Deus! si te cognoscerent homines! Silvanor mihi cur te adeo parum agnosco! Voluisset esse ubique, ut illum alius cognosceret fieri; vel in omnes homines dividit. Idcirco cum mitebat filios suos ad praedicandum, haec tantum proferebat verba: *ite, incedite, infirmate.* Verba haec profecta ex zelo profusus inflammato tantam in eorum mentibus vim habebant, ac tantam in eorum cordibus ardorem incendebant, ut una coram sepe in una Provincia, & etiam Regno sufficeret ut illius facies penitus mutaretur, & fides, boni mores, & pietas ibi resisterent. *Idem.*

Mirum ne igitur est, si Deus, qui gaudet gloriosius operere illos, qui ad gloriam nominis sui provehendam operantur, vix sit curam gerere gloriae Dei Ignatii super terram aequae ac in caelo? Hinc omnes summi viri ejusdem aevi de eo cum admiratione loquuntur. S. Philippus Neri, & S. Carolus Borromeus illum tamquam Institutorem suum celebrant. S. Franciscus Xavierius reverentiae causa nonnisi genu flexis ad eum literas dabat. S. Theresia de illa verba faciens iis utebatur vocibus, quas modesta proferebat. Erudius, ac pius Ludovicus Grammeus eam in sanctitate gigantem vocabat. Summi Pontifices, & purpurati proceres, qui agnovissent illum, vixerent adhuc Sanctum judicarent. Praesertim vero ille, quem sibi Confessoriam adficerat, & qui sanctitate florebat, cui omnem conscientiam suam aperuerat, a Deo peribat, ut ad duas tantum horas superstes esset S. Ignatio ad hoc, ut revelare posset, quae mortalibus omnibus suporem immitteret; sed magis valuerunt preces Ignatii, quandoquidem a secessit, ut ille triduo ante mortem obiret, quasi Sancti nostri humilitas ei mortis istam inflixisset. *Idem.*

Quid porro dicere potuisset S. Ignatii Confessoriam, magis ille Dei servus, ut Sanctum hunc efficeret gloriosius, quam quod laudata miracula? Non desunt nobis plurimi in liberis, peccatores conversi in ipso vocatissimi sui favore? Solum Canonizationis ejusdem processu decentes numerant. Quid igitur? austeritates, & mortificationes? Quod admiratur, quam indolem, & constitutionem suam mutasse, ita ut ramento? Nam aliquos laudate pietatis sensus? aliquid gratiae unktionem, quae Deus mala illius, cruce laboriferaque de innotescit, & quoniam tot suppetunt testes? Illam penne oculorum usum amitteret? Nonne satis superque patente sensus cordis illius, ex insignibus illis verbis, quae ipsum in ipso ore verfabatur? *Quam solus tellus, dum caelum aspicio!* Fortasse contemptum suum ipse, & quam abjecte sentiret de meritis, virtutibus, omnibusque actionibus suis? Sed quid singulari hoc in articulo nobis tradidisset, nisi quod ille ipse de se confiteri coactus fuit, quicquid animis posterioribus vix suae, ne minimam quidem inanis gloriae cogitationem menti ipsius occurrisset? Hoc tamen potestremum est vitium, de quo victoria solent referri; quandoquidem oritur ex ceterorum victoria. Reor hanc fuisse heroicam aliquam caritatis erga proximum actionem; hanc enim conabatur Sanctus Ignatius celare oculos hominum, ut illius cogitationem Deo uni referret. Sed ea ex parte, satis ostendunt quid conspiciendum sit de eo, quod alter revelare non audeat. Quandoquidem vixit est semet conijcere in itagum subgelidum, dum media fervet hyems, ut procaem hominem a lupanari averteret, & ab illius capite divina ultionis idum descederet. Fortasse arbitror aliquis, has peculiariter esse revelationes, & ar vitiones caelestes, quas illi permittere dignatus est Deus? Sed quisquid hoc in argumento dicere potuisset, accedere potest ad ea, quae S. hic Vir scriptis profudit de adorabili Sacramente Trinitatis mysterio, vel quae Ite paratissimus est, haec nulla extant Scripturae, & nulla fidei nostrae argumenta; se tamen vix languis quae sui sumptibus illam averturam fuisse innoxiam iis luminibus, quae in Manrele solitudine Deus illi praeberat? Numquid tandem ardorem zelum salutaris amodo re a nobis dicta facere, quid addere potuisset ad id, quod Sanctus ille scriptis professus est, qui a Deo fibroptio daretur vel cito caelesti beatitudine perfruere, vel saluti incertus suae, sed cum certitudine de anime nnius salute benemerit.

Quid debere sancto confessorius ejus scilicet

BIBLIOTECA CENTRAL

merendi, permiseret in terra, ipsum millies celo terram praelatum fuisse; & aliunde si futurus fuisset ex numero miserarum victimarum iustitiae Dei in inferno, neque voraces flammis, neque alia inflicta eius loci supplicia aequo intolerabilia futura sibi fuisset, ac illud, audire damnatorum blasphemias, & videre, Deum ibi non diligi, neque esse in saecula diligendum. Non ambigo quominus fidelis ille sequeretur conscientia S. Ignatii declaraturus esset aliqua magis particularia, sed adduci nequeo, ut credam, illum salutarum fuisse gloriosiora, quam suam posteritati relinquendo testimonium, Ignatium profus divinis sapientia illustratum fuisse, & omnia secundum vere sanctam prudentiam fuisse operatum; quoniam semper ob oculos habuit finem praestantissimum qui possit haberi, majorem nempe Dei gloriam; ad quam promovendam apertissimis, ac praestantissimis mediis semper est usus; ac tandem eventum magnitudinis consiliorum, laborumque suorum semper respondisse. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Unus satis erat floris intuitus, ut Sanctus iste Vir ad Deum raperetur; & quod mirum est, in quavis negotiorum, aut difficultum rerum occasione, sola Dei recordatio, ut auctor vitae ejusdem refert, cum cumulatam laetitia, efflictebatque, ut mirabili cum tranquillitate in providentia sua quiesceret: *Quantumlibet pressus curis, ac molestis fatigatus in sola Dei recordatione, & quae amplectens, per summam delectationem ad quiescebat.* Ita ut dicere posset cum David: *In die tribulationis meae Deum exquisivi... memor fui Dei, & delectatus sum.* (Ps. 76.) Cor illius ita devotionis sensibus afficiebatur, ut statim ac orationi seu mentali, seu vocali vacare inciperet, in lacrimas solveretur, quae adeo copiose distillabant, ut oculorum detrimentum facturus videretur. Caeli prospectus, quod continenter fere intuebatur, illi erat persequendus, & tantam in eo parietat rerum terrenarum autem, ut passim suspiria emittere, & peramater exclamare audiretur: *Quam foret humus, cum caelum aspicio! P. Novus in Mediat.*

S. Ignatii gloria est, non solum ea praecleara gestisse, de quibus locuti sumus, & immortalia edidisse facta, quae publica fama & historia aeternitati consecravit, & quae posteritas admiratur; verum etiam dedisse filios Ecclesiae, qui illius virtutem, & zelum imitantur, qui, non solum ac illi, sustinent Religionis decus, utilitatem Ecclesiae, Pontificum auctoritatem, Dei gloriam super omnia, & qui ob tot insignia officia meriti sunt, ut ab ipso etiam Pontificibus commendarentur. Credidi semper, dixit aliquando Clemens VIII. Societatem Jesu esse dexteram Ecclesiae brachium. Quid dixit postremo? Sancti huius Viri laus est, peperisse Mundo Societatem Jesu; ita ille per antonomasiam appellatur. Quicumque enim illum componunt, esse debent totidem generose victimae paratae ad vitam, sanguinemque suum fundendum ad omnium populorum salutem, & majorem gloriam nominis Jesu. Conscientiam zeli eorum magnitudinem nonne diceret Dei Filium adduxisse Patrem illum in Montem Martium, ubi ille prima lux societatis jecit fundamenta, ut de hujus montis vertice ostenderet eidem omnes Terrarum Provincias, quae diceret illi Propheta verba, ad explendam factam illius ambitionem, qua gloriam Dei procurabat: *Dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam seminis tui.* (Psalm. 2.) Quandoquidem caritas tua nullis est finibus circumscripta, nullus ego quoque constitutum Regnis, quae esse possunt tuae occupationis materia. Do tibi omnes gentes in hereditatem, & volo te per zelum tuum extremas usque terrarum plagas possidere. Hodie constituto te, filioque tuos super gentes, & super regna, ut evellas, & disperdas... & adhaerens, & plantans, ut evellas (Jerem. 1.) hominum cupiditates, & plaves fidem, & Evangelium super ruinam peccati, & idololatriam. Nec quaeratis ex me, quam sint mundi partes, quibus datum est experire effectus zeli ipsius: immo potius quaerite utrum aliqua faciat adeo infelix, ut eisdem experta non fuerit. Quot collegia in Gallia, in Italia, in Germania, ubi spiritus adolescentiae ex cultus est in omnibus ornamentis, quae in scientiis nitidiora sunt, dum cor illius manum est illis, quae in tota pietatis ratione loci solidissima? *Auctor Retem.*

Quid porro esset si vobis loquerer de pluribus animarum millibus, quas Ignatius ex facibus heresis, ac idololatriae subtraxit opera gloriam suorum, de pluribus operibus, quibus de Ecclesia benemeritis est, & ad hanc quoque diem benemeretur per congregationes, & pios cetus, ac spirituales recessus, quorum nobis reliquit adeo praecleara instituta? Quid de tot benedictionibus, quibus calum large effusaque profecutus est labores Apostolicum Societatis; & de Praedicationibus, & missionibus horum Opificum Evangelicorum, qui in utrumque terrarum orbem Dei gloriam praestulerunt? Quis est adeo remotus terrarum finis, quo non pervaserint, illuc Evangelii lumen perlucit? Quae regio est, licet ignotissima, cui Filii Dei cognitionem non dederint? Nullum invenit oratio mea finem, si vellem singillatim omnes numerare triumphos, quos reulit Saluator per Ignatii Societatem, ut eius zelum: victorias omnes quas reportavit, Idoli, quae evertit, & omnes nationes barbaras, quas convertit, reducere illas in Arcem foederis novi. *Elogia histerica.*

Pulcherrima nobis supplet hypotyposis zeli Sancti Ignatii in illo Prophetae David, qui moreo confectus eo quod videret Deum a peccatoribus abstulit consumelia, dicebat:

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia peccatores non subsederunt legem tuam: Tabesce me fecit zelus meus, quia obli-vi sunt verba tua inimici mei. Vidi peccatores, & tabescebam: quia eloquia tua non custodierant. (Psalm. in Ps.) Ita S. Ignatius liquebat in lacrimis, cum videbat infinitam Dei maiestatem offendi, Zelum humilitari debemus, ita ut hinc quidem summo afficiamur gaudio videntes Deum ab omnibus coli, & amari, inde vero majorem non conficiamur dolore, quam cum oppositum contingere intuemur. Hoc verum constituit zelum, S. Augustinus ait; & illum vere zelus domus Dei comedit, qui vellet omnia prohibere mala, quae vidit committi, & omnia pro viribus ad majorem Dei gloriam procurare bona. *Auctor Retem.*

Haec veritas est, quam S. Ignatius recto adeo affectus fuerat, praestantissimum rationem ad majorem Dei gloriam operandi, esse eadem lucrari animas, ut cum vix propriis sanctificationi incohereret, se totum ad alios sanctificandos impendat. Cor suum hoc terrarum orbem majus, ac ipso laetius oceano per votorum immensitatem via in virtute vitalitatis cognovit, cum statim animum tranquillit ad remotissimas terras unum pl gas obundat illic Dei gloriam procuraturus. Quoties plorans excitatem tot populorum vivendum in tenebris, & in umbra mortis cum S. Paulo exclamavit in sua orationis fervore: Cupio anathema esse a Christo pro fratribus meis! Quis prohibet me, quin Jesu Christi peccatis indignationem, suam victimam, & expiatio pro fucibus illorum? Quoties conscientiam oculis in immensas Indiarum regiones, in hominum sylvestrium saltus, & memora, & credens esse illic aliquam messem flavescens, & opitium manuum operientem, cum eodem Apostolo reddidit, cur mihi millimanus non sunt, lingua mille, & totidem corpora, ut illa saluti tot populorum deoveam? Quod illi non poterat natura largiri, ut extensio caritati ipsius responderet, caritas ipsa, quae ingenio plurimum pollet, suppletit zeli ardore, & quod per se ipsum exequi non valuit, id laboribus filiorum tuorum complevit, quibus in Societatis institutione non aliam inspiravit mentem, quam omnes vigilas, laboreque suos ipsam vitam infundendi ad majorem Dei gloriam per amaram sanctificationem in omnibus mundi plagis. Si haec veritas nobis suspicione nequaquam vacua videtur, non est cur in Indiam, Japoniam, Sinarumque Imperium nos conferamus illuc visari plurimos tanti hujus Parentis filios, vitae suae finem strenuo Martyrio imponere. Angulum solum maris fretum traducite, quod Gallias ab Anglia discriminat, sancto illo heresum, ac rebellionum theatro, oculos ibi conficite in Londini compita, plateaque, atque in alias micerrim illius Regni civitates: videbitis illas adhuc imbutas, fumantemque sanguine generosorum Athletarum ac numero filiorum Ignatii pro fidei confessione immolatorum, licet devoti fuerint odio publico sub ememitio colore perduellionis, & Majestatis. *Auctor Sermonum Christianorum.*

Quod ad vos pertinet Christiani, qui nondum sublimibus hisce mysteriis estis initiati, gloriosior tamen hujus sanctioris expertes esse nolite: sine proximam adificandam doctrinam, exemplis, seu pauperibus operem ferendo, ne incidunt in extremam eam necessitatem, quae sepe hic causa damnationis illorum; & quae saepe miseris jubet turpia quoque facere, aut pati. Petite igitur a Deo ut aliquid vobis permittat scintillam ignis quo Ignatii cor absumere valeat, ut pro modico vobis, ac virili parte animarum saluti, & sanctificationi cooperemini, quae maxima gloria est, quam Deo tribuere valeamus. Omnes consueque conditionis sumus nonnulli ad id conferre possumus, & reprobis tantum cum Cain dicant sibi fratrum suorum curam non esse demandatam: *Numquid custus fratris mei sum?* (Genes. 4.) Omnes praedestinati norunt ex illo Ecclesiastici citato, *Unicuique mandavit Deus de proximo suo.* (Eccles. 7.) sibi pro viribus reddendam esse rationem de proximo suo. Oportet igitur, ut omnes hoc manere persurgantur. Non omnes affecticos libros possimus elaborari, ut S. Ignatius; sed si velimus, possumus omnes esse litera viventes, & animatae Dei Digno scriptae, ut S. Paulus ait, in quibus legatur Oratio Panegyrica Gratiae, & omnium virtutum doctrina. Nequaquam vocati sumus, ut novos Ordines institueremus, ut Sanctus iste vir; sed possumus ipsi societatem intrare, & sanctum locum sancire ad usum Dei, & Ecclesiae ipsius gloriam, & ad virtutem exagitatum protendendam. Non omnes vocati sumus ad praedicationem Evangelii, ut S. Ignatius; sed qui fagellatum, vel cathedram ascendamus, bonum possumus persuadere lingua validiori, quam verbum, bonis videlicet exemplis. Neque tantum zelum ipsius imitari possumus, sed debemus, nosque enim quilibet in familia sua curam gerat animarum, & vult Deus nos esse instrumenta salutis aeternae filiorum, famulorum, consanguineorum, & amicorum; nos enim non solum fecit ac Apostolus quilibet in statu nostro; & iteundum nostram conditionem omnes sunt flatus debitorum. Omnes igitur exarum constans nostros, omnes adhibeamus curas, ut rite hoc munere persungamus. Ignatium huc in readmitterem, & in sacro ponamus gratias, quibus nos cumulat Deus, & tunc cum Apostolo quilibet in statu nostro dicere poterimus: *Cursus certaminis vi, & ad Tim. 4.)* cum mihi a Deo munus implevi. *P. Tervion.*

Licet non alia suppetent nobis argumenta Sanctitatis S. Ignatii, nisi ardentia desideria gloriae Dei, & iugis cura actio-

Ignatius de bi se ipsum sanctificavit... *et quod per se non potuit per se fieri, suae praestitit.*

In quo omnia personae possunt generari S. Ignatium.

Unde S. Ignatius dicitur...

net omnes ad nobilem hunc finem referendi: si certe, qui iudicant de personarum meritis iuxta Evangelica placita haud aegre sibi persuaderent, quin ratio habeatur nitioris actionum ac eventuum, quos Deus illi concedere dignatus est, sed tantum causae, propter quam sunt, & quae ob oculos versatur, hominem qui semper pro scopo, & quae proposito habebat majorem Dei gloriam, qui non minimam quidem actionem, conjunctum generis tandem esse, aggrediebatur, quin aliam ad praestantissimum hunc finem referret, qui humillima quaeque attollit, iisque infinitum meritorum pondus addit: hominem, inquam, cui haec semper erat adeo puratentio, quin ne transversum quidem, ut ajunt, anguem a proposito declinaret, in singula vitae suae momenta admirabiles in Sanctitatis via progressus effecisse? Talis erat Ignatius, qui quotidie hac ratione magis magisque in perfectione progrediebatur, & hoc pacto semper crescens, & singulis momentis major, & ut ita dicam le ipso perfectior evadens, & per triginta, & quadraginta annos in hac praxi transactos, nonne ad eum perfectionis, & sanctitatis apicem pervenisse credendus est, quod pauci pervenerint? Hoc enim illud est, Christianam sodalitat, quod in insigni hoc Sancto viro vobis ad imitantium propono, hoc enim illud est, quod vos quoque, si cut illum, extollere potest ad praestantissimum perfectionis &

sanctitatis gradum, ut videlicet iugiter ob oculos vestros, & in omnibus actionibus vestris major Dei gloria obversetur, qui finis illi non altissimi pretium adjiciet. Si Deus nequaquam vos vocavit ad eorum ministeria, quorum est ad proximi salutem cooperari, & qui glorioso hoc munere majorem Domini gloriam procurant, illum non sine laude glorificare potestis saluti, propriaeque sanctificationis operam dantes. In hoc enim vera sita est Christiani hominis prudentia: ad id enim creati sumus, & hic locupletissimus finis est, quem nobis proponere valeamus ad majorem Dei gloriam. Attamen satis non est hunc sibi finem ob oculos propositisse, nisi adhibeatur etiam media, quorum ope illum consequi valeamus ad exemplum S. Ignatii. Heu! quid non sit pro levi lucro, ut adquirantur opes, & honores, ut familiae decora augeantur? Nihil praetermittitur; sed cum agitur de Dei gloria promovenda, cui nostra inharet, & nostra etiam summa felicitas, quibus non utimur consiliis, quos conatos exermus? Quid haecenus a nobis gestum est? Numquid asserere possumus, nos operari secundum lumina Christianae Prudentiae, cum adeo parum laboramus, & solliciti parum tumus de hoc fine, nullam navantes operam ut ad eum perveniamus? *Auctor Sermonum in omnia Ethica Christiane argumenta.*

PRO SANCTI DOMINICI

Ordinis Fratrum Praedicatorum Fundatoris Panegyrico.

MONITUM.

Ratori, cuius partes sint Encomium texere Sancti Dominici, persuasionem esse oportet sibi concinandam esse orationem Fundatoris illius Ordinis, cuius vocatio & munus est amnitiare Dei Verbum, ideoque Ecclesiae tot Concionatores, quot subditos ministrare. Tamen gloriosus hic titulus, & eloquentia ad mirabilis ac potens in hominum animas, qui insignis hic Institutio excellit, ac in universo terrarum orbe inclaruit, & hoc Dei donum adeo rarum nequaquam illum coram divina Majestate spectabilem reddidisset, nisi illud eminenti sanctitate, heroicis virtutibus, neque fideique cura in Dei procuranda gloria suffulsum fuisset. Hoc effecit, ut ille infinitas propemodum animas lucraretur Deo, ut omnia saepius ex urbis, ac regni, ubi versabatur, exterminaret, & per quam bene de Ecclesia mereretur.

Quamquam vero magnum hoc talentum, meritumque praecellens, & facta adeo sublimia satis afferant copia, & latissimum dicendi campum aperiant, nullus tamen dubito, quo minus hac collectanea, quae asserimus, magno summa sint adjuvamento elucidantur Panegyricum orationem, propter enumerationem factorum, quae satis prolixa uberiorque invenietur.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sermonum hujus argumenti Structura.

Fuit vir potens opere & sermone coram Deo, & omni populo. Luc. 24.

Logium hoc adeo illustre & gloriosum non est ita proprium Filio Dei, ut aliquando ab ipso non communicatum fuerit hominibus, quos ad Verbi ministerium evocavit, ut essent Evangelii sui praecones, quod ipsi suis exemplis probant. Hoc hodierna luce ferri animos ostendere in S. Dominico, qui in profus divino munere praedicatorum verbum Dei exemplo esse potest iis omnibus, qui vocati, nisi quae sunt ad illud nuntiandum, hic enim antonomastice fuit Praedicator, Institutor Ordinis qui hoc appellatur nomine, & qui nominis hujus munera adimplet summo cum fructu, & laude. Verum hoc nomen, & hic dignitas, cuius participes esse tot mortales sibi vindicant, non satis (audeo dicere) modum tanti muneris partes obisset, & nisi gloriosum hoc ministerium verborum vi, & actionum exemplo sustinisset. Hinc ille honoris fuit adeo illustri ministerio, ut S. Paulus loquitur, & vicissim illustre ministerium hoc illi ad honorem esset; quia inde factus fuit everstor haereses, Religionis praesidium, & pietatis instaurator: quia ex zequo fuit *Vir potens opere, & sermone.* In solo sequitur in adeo sublimi munere, quod passim esse consideranda. Primum est Praedicatoris persona, quae Dei spiritum animata esse debet, ut excellam hanc dignitatem sustinet, quemadmodum videmus. Apostolos, qui primi fuerunt Praedicatorum Evangelii, divinitus accepisse Spiritum Sanctum, qui replevit illos sanctitate, luminibus, & caritate, ut patres fierent obeundis numeribus illustri huius officio inharentibus. Secundo in magno hoc ministerio considerandum est magnus fructus, quem parere potest divinum hoc Verbum in ore concionatoris, qui Dei Spiritu succensus est; haec enim Verbo Christiana Religio debet institutionem suam, & totus orbis suam conversionem. Quamobrem haec duo continent argumentum, ac partitionem Elogii tanti Viri.

I. Praedicator est, qui per zelum sancte ordinatum, profunda suffulsum scientia, quod S. Paulus requirit, & caritate generosa, & ab omni cupiditate vacua creditum sibi a Deo ministerium honoravit. Haec erit pars prior. 2. Praedicator

est, cui ministerium suum summa cum dignitate peractum honori fuit per incomparabilem fructum, quem reulit, & qui gloriosus ejusdem operibus par fuit. Hoc pacto fuit ille vir potens opere, & sermone. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Petrus sum ego Praedicator, & Apostolus, & Magister Gentium. 2. ad Timotheum. 2. Quamvis haec verba ad litteram de S. Paulo intelligenda sint, ratus sum tamen, quin vis ulla inferatur, posse ad S. Dominicum transferri. Nam licet S. Paulus antonomastice sit Mundi Praedicator, & Apostolus nationum, & Doctor Gentium; mihi tamen videam S. Dominicum in partem accedere harum praestantium qualitatum, cumque a Filio Dei fuerit electus ad renovandum in Ecclesia sua Spiritum praedicatorum, asserere potest, se mundi Praedicatorum esse, Praedicatorum Patrem, & Magistrum eorum omnium, qui annunciant Evangelium super terram. Et profecto praedicator est character, quo magnus hic Sanctus inter ceteros connotatus est, & qui simul illius discrimen, & gloriam constituit. S. Brunoai curam relinquens filios suos a mundo renovandi, eosque in deserta loca adducendi, ut in solitudine innocentiam inveniant; S. Francisci curam permittit in Ecclesia restaurandi poenitentiam, & pauperitatem, suoque discipulos in totidem crucifixos, & voluntarios pauperes convertendi. Sancto etiam Bernardo deserit consilium vigilandi ad Altarium pedes, & in totidem discipulis tot angelos mortales facere, quibus nullum nisi oratio negotium esset. Sibi vero curam delegit suscipi Spiritum Praedicatorum, animandi homines ad gloriosum hoc & caritatem plenum exercitium, & filios suos eisdem & Praedicatorum, & Apostolos efficiendi: *Petrus sum ego Praedicator, & Apostolus, & Magister Gentium.* Ut autem in arduo hoc munere votis exitus responderet, intuentur oportet orator insignes hosce Viros, in quibus Dei Filii possit quidquid necessarium est ad obeundum ministerium adeo sublimis, & consideret, ubi Saluator elegit S. Dominicum ad praedicationem spiritum suscitandum, illi permittisse, quicquid ad numeris omnibus absolutum Concionatorem efficiendum requiritur, & in illius persona conjunctis.

1. Scientiam cum gratia.
  2. Opera cum miraculis.
  3. Zelum cum prudentia. *P. Senalt Oratorii Praebyter.*
- Regate Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam, Luc. 10. Providentia oriri iuste S. Dominicum ut sopitum excitaret fidem miraculis, quae operatus erat, ut frequenter Christianum orbem Praedicatoribus zelo succensus, ac indefessis, quorum pater esset, ut innumeras dissiparet Haereticorum copias, quorum errores confudit, ac impetum cohib-

Sententia de virtutibus, & amoris Dei in Ignatio. *Magister in S. Ignatio Vita.*

Postrema gloria est suam instituisse Societatem. *Ecclesiae filius delicti zeli, & spiritus virtutis in rebus.*

Continuatio fructus, & S. Ignatius referre per Bonaventuram factum.

Comparatio zeli Ignatii cum zeli David.

BIBLIOTECA CENTRAL